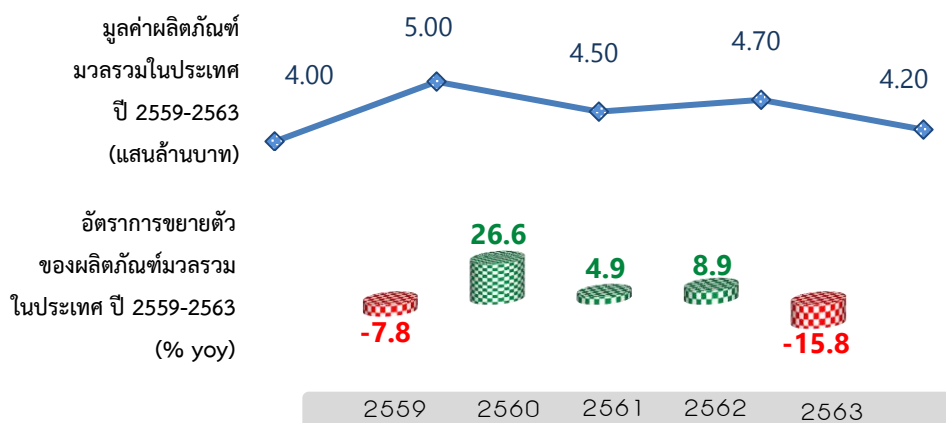

การจัดทำข้อมูลเพื่อให้บริการ MSME และประชาชน (รายงานสถานภาพวิสาหกิจขนาดย่อมประเทศไทย)

วิสาหกิจขนาดย่อมเป็นกลุ่มวิสาหกิจขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทย วิสาหกิจขนาดย่อมมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ด้วยการสร้างผู้ประกอบการใหม่ สร้างรายได้ให้แก่ประเทศ ก่อให้เกิดการจ้างงาน รวมทั้งเป็นฐานรากของการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาความยากจน

ในปี 2563 หลังเกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปทั่วทุกมุมโลกรวมถึงประเทศไทย วิสาหกิจขนาดย่อมสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้ประเทศ 417,304 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 2.6 ของ GDP รวมประเทศ โดย GDP ของวิสาหกิจขนาดย่อมมีอัตราการหดตัวเท่ากับร้อยละ 15.8 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ GDP ของวิสาหกิจขนาดย่อมหดตัวอย่างหนักเนื่องมาจากผู้ประกอบการได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้ขาดสภาพคล่องจนถึงการเลิกกิจการ

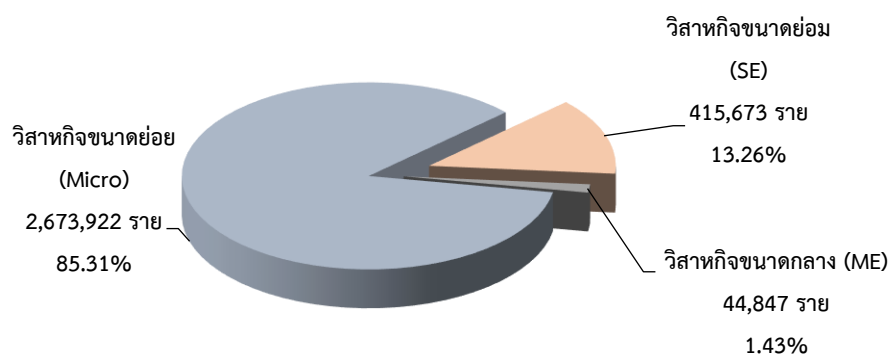
ภาพ: มูลค่าและอัตราการขยายตัวของ GDP ปี 2559 – 2563

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) (2565)

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการจ้างงานในตลาดแรงงานของไทยส่วนใหญ่เกิดจากกลุ่มวิสาหกิจขนาดย่อม อัตราการหดตัวของ GDP ที่ค่อนข้างสูงอันเนื่องมาจากผลกระทบของโควิด-19 ของวิสาหกิจขนาดย่อมที่จะส่งผลกระทบต่อภาพรวมของ GDP ของประเทศในอนาคต การระบาดในครั้งนี้ส่งผลกระทบต่อวิสาหกิจขนาดย่อมของไทยโดยตรง โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยว ร้านอาหาร และการบริการต่าง ๆ ที่เป็นส่วนสำคัญของการสร้างรายได้ให้กับเศรษฐกิจไทย ซึ่งกำลังได้รับผลกระทบอย่างหนัก ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการจ้างงานและรายได้ของประเทศ ดังนั้นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมควรได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐอย่างเร่งด่วนและทั่วถึง

จากข้อมูลจำนวนผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามประกาศกฎกระทรวงกำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2562 ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมพบว่า ในปี 2563 จำนวน MSME ทั้งประเทศ 3,148,897 ราย เป็นวิสาหกิจขนาดย่อมถึง 2,673,922 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 85.31 ของจำนวน MSME ทั้งหมด ซึ่งเป็นผู้ประกอบการที่มีจำนวนมากที่สุดของ MSME

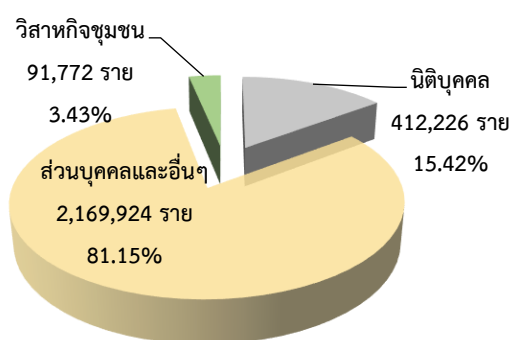
นอกจากนี้ จำนวนวิสาหกิจขนาดเล็ก (ขนาดย่อม) และขนาดกลางมีเพียง 415,673 และ 44,847 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.26 และ 1.43 ตามลำดับ จะเห็นว่า แม้จะมี MSME อยู่จำนวนมาก แต่เกือบทั้งหมดเป็นวิสาหกิจขนาดย่อม ในขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วจะมีสัดส่วนของวิสาหกิจขนาดกลางอยู่ที่ร้อยละ 5 - 10 ซึ่งสะท้อนให้เห็นข้อจำกัดมากมายที่ทำให้วิสาหกิจขนาดย่อมไม่สามารถเติบโตไปเป็นขนาดย่อมและขนาดกลางได้ อาทิ การเข้าถึงเงินทุน เพื่อขยายกิจการ ข้อจำกัดด้านผลิตภาพและระบบบริหารจัดการ หรือปัญหาด้านการขยายตลาดทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น

ภาพ: จำนวนผู้ประกอบการวิสาหกิจจำแนกตามขนาดธุรกิจ ปี 2563

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) (2565)

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดลักษณะการประกอบธุรกิจของวิสาหกิจขนาดย่อมพบว่า ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจประเภทส่วนบุคคลและอื่นๆ (เช่น กลุ่มแม่บ้าน สหกรณ์ เป็นต้น) จำนวนวิสาหกิจขนาดย่อมทั่วประเทศ 2,673,922 ราย มีเพียง 412,226 รายเท่านั้นที่จดทะเบียนนิติบุคคล หรือคิดเป็นเพียงร้อยละ 15.42 ของจำนวนวิสาหกิจขนาดย่อมทั้งหมด และมีเพียง 91,772 รายเท่านั้นที่จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน (ในจำนวนนี้มีบางรายที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล) คิดเป็นเพียงร้อยละ 3.43 ของจำนวนวิสาหกิจขนาดย่อมทั้งหมด

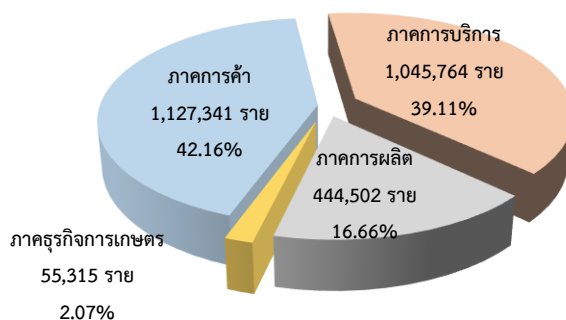

ภาพ: จำนวนผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมจำแนกตามข้อมูล ปี 2563

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) (2565)

จากชุดข้อมูลจำนวนผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามนิยามใหม่ปี 2563 สามารถจำแนกจำนวนวิสาหกิจขนาดย่อมตามกลุ่มธุรกิจได้เป็น ภาคการค้า 1,127,341 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.16 ของจำนวนวิสาหกิจขนาดย่อมทั้งหมด ภาคบริการ 1,045,764 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.11 ของจำนวนวิสาหกิจขนาดย่อมทั้งหมด ภาคการผลิต 444,502 ราย และภาคธุรกิจการเกษตร 55,315 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.66 และ 2.07

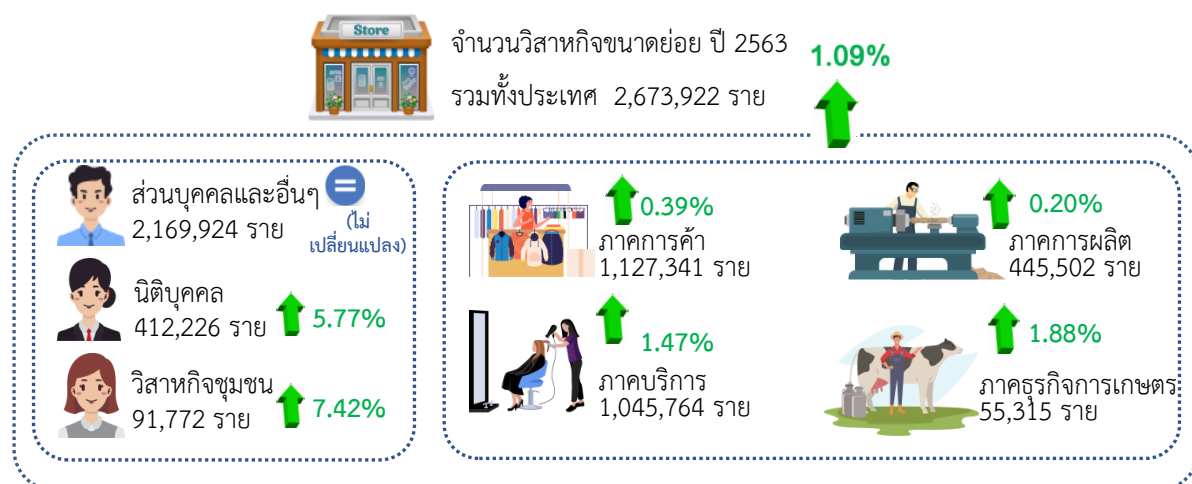
ของจำนวนวิสาหกิจขนาดย่อยทั้งหมดตามลำดับ จะเห็นได้ว่า วิสาหกิจขนาดย่อยส่วนใหญ่อยู่ในภาคการค้าและการบริการ โดยมีสัดส่วนจำนวนวิสาหกิจขนาดย่อยที่ใกล้เคียงกัน

ภาพ: จำนวนผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อยจำแนกตามประเภทธุรกิจ ปี 2563

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) (2565)

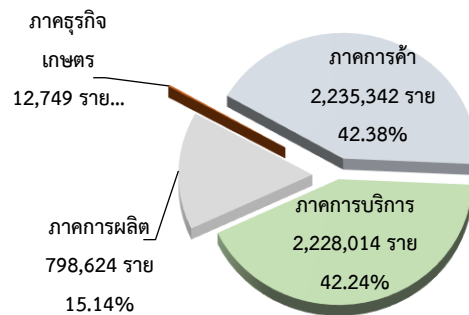
การเติบโตของจำนวนวิสาหกิจขนาดย่อยเทียบกับปีก่อนหน้าจำแนก ตามการจัดตั้งและภาคธุรกิจได้ดังนี้

ในปี 2563 วิสาหกิจขนาดย่อยมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 1.09 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยตั้งแต่ช่วงต้นปี 2563 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมไทยเป็นวงกว้าง โดยเฉพาะแรงงานซึ่งเป็นภาคส่วนหนึ่งที่ได้รับผลกระทบรุนแรงที่สุด เพราะกิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงักและคนส่วนใหญ่ต้องอยู่ที่บ้านมากขึ้น อีกทั้งการปิดประเทศและจำกัดการเดินทาง ทำให้หลายธุรกิจจำเป็นต้องปิดกิจการและเลิกจ้างพนักงาน ทำให้แรงงานที่ถูกเลิกจ้างเหล่านี้ผันตัวมาเป็นผู้ประกอบการ ทำให้ตัวเลขจำนวนวิสาหกิจขนาดย่อยขยายตัวขึ้นโดยที่เศรษฐกิจไทยโดยรวมมิได้ขยายตัวแต่อย่างใด

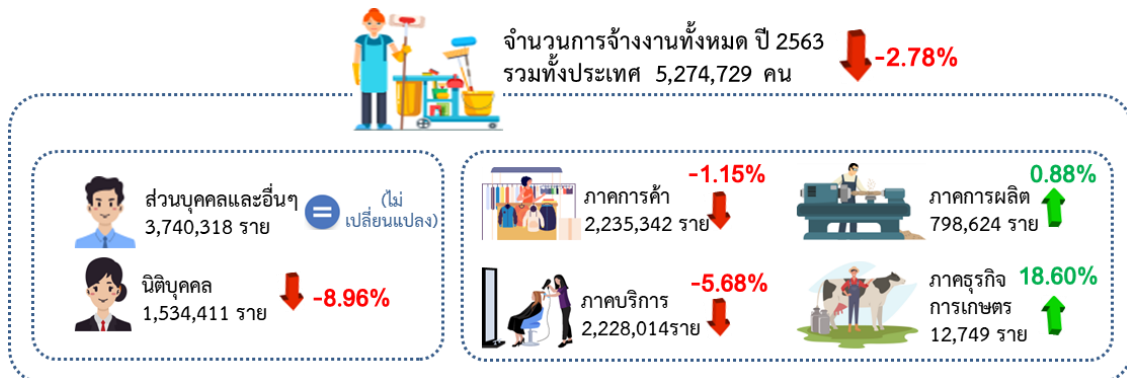
เมื่อพิจารณาอัตราการขยายตัววิสาหกิจขนาดย่อยจำแนกตามการจัดตั้งกิจการ จะพบว่านิติบุคคลและวิสาหกิจชุมชนมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ซึ่งอัตราการขยายตัวนี้เป็นตัวเลขที่ค่อนข้างสูง แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการรายใหม่มีแนวโน้มที่จะอยู่ในระบบและยินยอมชำระภาษีเงินได้อย่างถูกต้องมากขึ้น

เมื่อพิจารณาอัตราการขยายตัววิสาหกิจขนาดย่อยจำแนกตามภาคธุรกิจ จะพบว่าทุกภาคธุรกิจอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยเฉพาะในภาคบริการและธุรกิจการเกษตร สอดคล้องกับอัตราการขยายตัวในภาพรวม ทั้งนี้มีสาเหตุจากการที่ผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจนต้องลดต้นทุนด้วยการให้พนักงานพักงานอย่างไม่มีกำหนด โดยเฉพาะในภาคท่องเที่ยวและภาคการผลิต ด้วยเหตุนี้ จึงมีแรงงานกว่าล้านคนเดินทางกลับภูมิลำเนา และตัดสินใจไปตั้งหลักที่บ้านเกิด เมื่อกลับไปแล้วแรงงานกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ได้ปรับตัวไปประกอบอาชีพใหม่ระหว่างที่รอสถานการณ์โควิด-19 คลี่คลาย ซึ่งเกษตรกรกรรมเป็นอาชีพที่แรงงานเลือกทำเนื่องจากมีที่ดินและครอบครัวเป็นเกษตรกรเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว นอกจากนี้ แรงงานบางส่วนยังได้เริ่มต้นประกอบอาชีพการให้บริการต่าง ๆ เพราะเป็นธุรกิจที่เน้นใช้ความสามารถและทักษะที่มี ไม่มีความจำเป็นต้องลงทุนมาก

ภาพ: จำนวนการจ้างงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อยจำแนกตามประเภทธุรกิจ ปี 2563

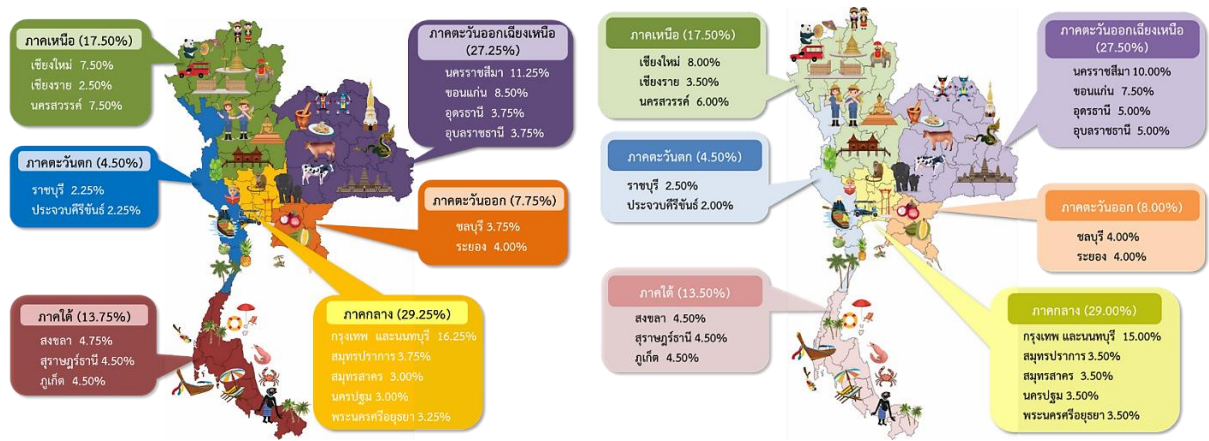
ที่มา: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) (2565)

ในปี 2563 วิสาหกิจขนาดย่อยมีการจ้างงานลดลงร้อยละ 2.78 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยวิสาหกิจขนาดย่อยยังคงเป็นธุรกิจที่มีการจ้างงานสูงที่สุดถึง 5,274,729 คน คิดเป็นร้อยละ 29.74 ของการจ้างงานรวมของวิสาหกิจทั่วประเทศ จำนวนการจ้างงานเฉลี่ยยังคง 2 คนต่อกิจการ หากพิจารณาจำนวนการจ้างงานตามกลุ่มธุรกิจพบว่า ปี 2563 ภาคการค้ามีการจ้างงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.38 ของจำนวนการจ้างงานทั้งหมด ภาคบริการมีจำนวนการจ้างงานมากเป็นอันดับรองลงมา คิดเป็นร้อยละ 42.24 ของจำนวนการจ้างงานทั้งหมด ส่วนภาคการผลิตและภาคธุรกิจการเกษตรมีการจ้างงานคิดเป็นร้อยละ 15.14 และ 0.24 ตามลำดับ

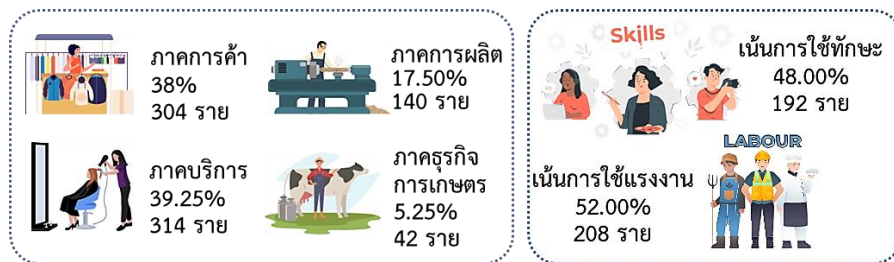
ผลการสำรวจข้อมูลเชิงปริมาณ

จากผลสำรวจข้อมูลเชิงปริมาณจำนวน 1,200 ตัวอย่าง จำแนกเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อย 800 ตัวอย่าง และฟรีแลนซ์ (ผู้รับจ้างอิสระ) 400 ตัวอย่าง ใน 20 จังหวัด ทั้ง 6 ภูมิภาคทั่วประเทศไทย โดยสัดส่วนการกระจายตัวอย่างในแต่ละภูมิภาคแสดงได้ ดังนี้

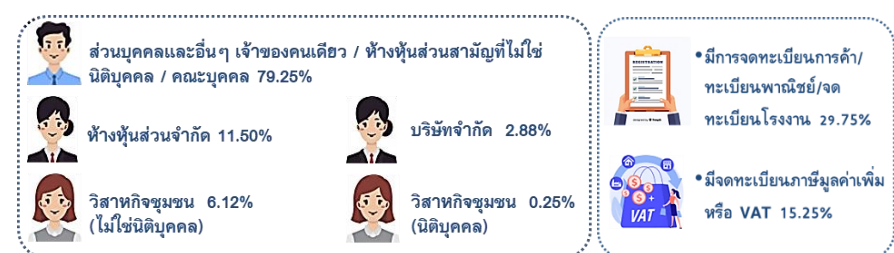

ภาพ: การกระจายตัวอย่างผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อย 800 ตัวอย่าง

ภาพ: การกระจายตัวอย่างฟรีแลนซ์ (ผู้รับจ้างอิสระ) 400 ตัวอย่าง

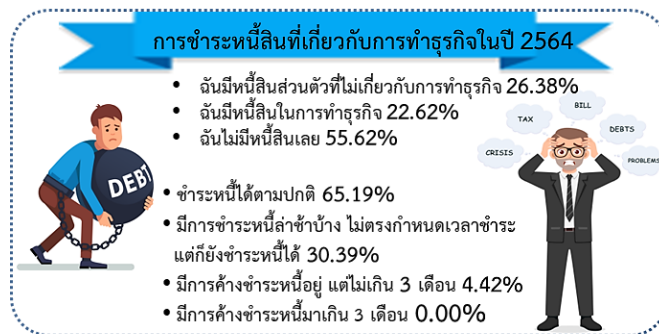

จากการสำรวจพบว่า ตัวอย่างผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อยมีการจดทะเบียนพาณิชย์หรือทะเบียนการค้าเพียงแค่อ้อยละ 29.75 และมีผู้ประกอบการที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 15.25 เท่านั้น และมีผู้ประกอบการที่เป็นนิติบุคคลรวมเพียงร้อยละ 14.63 ผู้ประกอบการถือครองสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนประเภทที่ดินและอาคารของกิจการสำหรับประกอบธุรกิจถึงร้อยละ 55.88 จึงสามารถสะท้อนได้ว่าผู้ประกอบการประกอบธุรกิจ ณ ที่พักอาศัยของตนเอง ทำให้ไม่มีการระแวงเรื่องค่าเช่า สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ผู้ประกอบการถือครองมากที่สุดคือรถยนต์หรือรถกระบะและรถจักรยานยนต์คิดเป็นร้อยละ 70.38 และ 58.00 ตามลำดับ ส่วนผู้ประกอบการที่ถือครองเครื่องจักรอุตสาหกรรมมีเพียงร้อยละ 4.25 เท่านั้น นอกจากนั้นจะเป็นเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตและให้บริการคิดเป็นร้อยละ 62.88 จากข้อมูลดังกล่าว ภาระหนี้ของผู้ประกอบการส่วนมากคือการผ่อนชำระค่าวงจรถยนต์

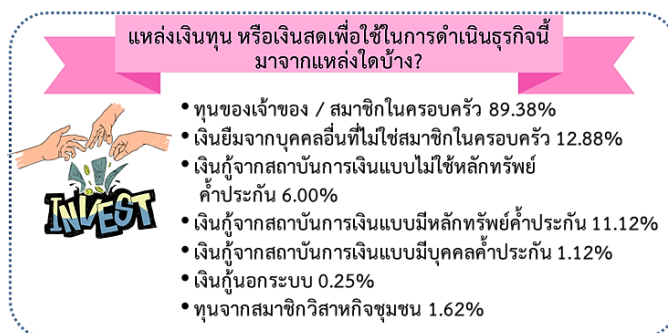

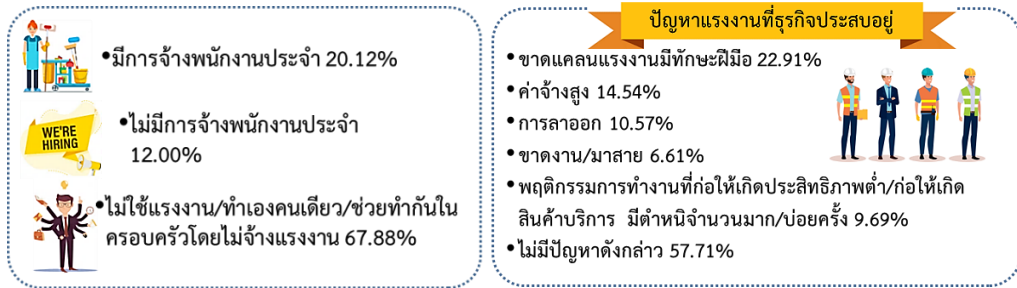
ผลสำรวจยังแสดงให้เห็นอีกว่า ถึงแม้เศรษฐกิจของไทยจะอยู่ในสภาวะซบเซาอันเนื่องมาจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 ผู้ประกอบการถึงร้อยละ 65.19 สามารถชำระหนี้ได้ตามปกติ มีผู้ประกอบการร้อยละ 30.39 ที่ชำระหนี้ล่าช้าแต่ก็ชำระทุกงวด มีผู้ประกอบการเพียงร้อยละ 4.42 เท่านั้นที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ และค้างชำระมาเกิน 3 เดือน

ในเรื่องของเงินลงทุน ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อยถึงร้อยละ 89.38 ใช้เงินทุนที่เป็นเงินเก็บของตนเองหรือเงินทุนจากครอบครัว ผู้ประกอบการเพียงร้อยละ 6.00 เท่านั้น ที่มีวงเงินสินเชื่อแบบไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันจากสถาบันการเงิน ส่วนผู้ประกอบการร้อยละ 11.12 มีวงเงินสินเชื่อแบบมีหลักทรัพย์ค้ำประกันจากสถาบันการเงิน มีผู้ประกอบการเพียงร้อยละ 0.25 เท่านั้นที่มีการกู้เงินนอกระบบ

ในด้านแรงงาน ผู้ประกอบการมีการจ้างลูกจ้างประจำเพียงร้อยละ 20.12 และผู้ประกอบการมากถึงร้อยละ 67.88 ที่ไม่มีการจ้างแรงงาน โดยผู้ประกอบการจะทำทุกอย่างของธุรกิจเอง ผู้ประกอบการบางรายมีครอบครัวมาช่วยดำเนินธุรกิจบ้าง นอกจากนี้ ผู้ประกอบการร้อยละ 22.91 กล่าวว่าพบปัญหาขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะ และร้อยละ 14.54 ประสบปัญหาค่าจ้างแรงงานสูง

ในเรื่องความช่วยเหลือที่ผู้ประกอบการต้องการจากภาครัฐและเอกชน ผู้ประกอบการต้องการความช่วยเหลือในเรื่องการตลาด การขาย การประชาสัมพันธ์ถึงร้อยละ 50.00 เรื่องบัญชีและการเงินร้อยละ 28.88 และในเรื่องการบริหารวัตถุดิบและสินค้าคงคลังร้อยละ 26.62 ข้อมูลดังกล่าวสามารถนำไปวางแผนจัดการอบรมให้กับผู้ประกอบการได้

ผลการสำรวจสถานการณ์การดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมผ่านการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องในการประชุม Focus Group จำนวน 72 รายที่ประกอบธุรกิจในประเภทและภาคธุรกิจต่างๆ ครอบคลุมทั้ง 4 ภาคธุรกิจ (ภาคการค้า ภาคบริการ ภาคการผลิต และภาคธุรกิจการเกษตร) และ 3 ประเภทกิจการ (ส่วนบุคคลและอื่น ๆ นิติบุคคล และวิสาหกิจชุมชน) และผู้ประกอบการอาชีพอิสระ (ฟรีแลนซ์) ได้แสดงความคิดเห็น และสรุปใจความสำคัญได้ดังนี้

ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมภาคการค้า

โอกาสทางธุรกิจ ได้แก่ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีออนไลน์ช่วยเพิ่มช่องทางจำหน่ายสินค้าโดยไม่จำเป็นต้องมีหน้าร้าน และใช้ตลาดนัดในหลายทำเลเป็นโอกาสในการขยายตลาด อุปสรรคทางธุรกิจ ได้แก่ เงินทุนไม่เพียงพอในการซื้อสินค้ามาจำหน่ายทำให้เสียโอกาส ค่าน้ำมันสูงขึ้นทำให้ต้นทุนในการขนส่งสูงขึ้น และคู่แข่งที่จำหน่ายสินค้าแบบเดียวกันมีมาก

ส่วนวิธีการดำเนินและขยายธุรกิจ ได้แก่ พยายามขายส่งเพื่อเพิ่มยอดขายและขยายตลาด หาสินค้าแปลกใหม่มาดึงดูดลูกค้ารุ่นใหม่หรือเพิ่มมูลค่าให้สินค้า การลดขนาด/ไม่มีหน้าร้านเพื่อลดค่าใช้จ่ายประจำ การโปรโมทสินค้าและร้านค้าทางออนไลน์ การจัดโปรโมชั่นเพื่อกระตุ้นการซื้อของลูกค้า บริการจัดส่งสินค้าฟรี และต้องซื่อสัตย์และจริงใจกับลูกค้า

ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมภาคบริการ

โอกาสทางธุรกิจ ได้แก่ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีออนไลน์ช่วยเพิ่มช่องทางการทำตลาดและประชาสัมพันธ์ ส่วนอุปสรรคทางธุรกิจ ได้แก่ ค่าน้ำมันแพงทำให้ต้นทุนการใช้จ่ายยานพาหนะสูงขึ้น ลูกค้าชำระเงินช้าหรือไม่ชำระทำให้ขาดสภาพคล่อง สถานการณ์โควิดทำให้การท่องเที่ยวซบเซา ขาดเงินทุนในการปรับปรุงร้าน/เพิ่มเครื่องจักร การห้ามนั่งรับประทานในร้านทำให้อุดหนุนยอดขายลดลง

วิธีการดำเนินและขยายธุรกิจ ได้แก่ อาศัย Connection ในการหาลูกค้า ทำงานให้ดีที่สุดเพื่อให้ลูกค้าแนะนำปากต่อปาก ปรับบริการตามฤดูกาล สินค้าและบริการต้องมีมาตรฐานเหมือนกันทุกครั้ง ในช่วงวิกฤติต้องไม่เกี่ยงงาน (งานเล็กน้อยก็ต้องรับไว้) ตั้งราคาสินค้าและบริการสอดคล้องกับตลาดเป้าหมาย และซื่อสัตย์และจริงใจกับลูกค้า

ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมภาคการผลิต

โอกาสทางธุรกิจ ได้แก่ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีออนไลน์ช่วยเพิ่มช่องทางจำหน่ายสินค้า และไม่จำเป็นต้องมีหน้าร้าน ส่วนอุปสรรคทางธุรกิจ ได้แก่ ไม่มีตลาดรองรับสินค้าจากชุมชน เข้าถึงเงินทุนได้ยาก ต้นทุนวัตถุดิบสูงทั้งวัตถุดิบในและนอกประเทศ

วิธีการดำเนินและขยายธุรกิจ ได้แก่ ทำงานแบบการจ้างช่วง (ไม่ต้องลงทุนเองทั้งหมด) หานนวัตกรรมให้สินค้า ลดปริมาณสินค้าแต่ใส่มูลค่าเพิ่มในช่วงวิกฤติเพื่อทำให้ขายสินค้าได้ มีบริการจัดส่งฟรีในระยะทางที่กำหนด เปลี่ยนรูปแบบสินค้าตามสมันิยมเพื่อไม่ให้ลูกค้าเบื่อ ดูแลลูกค้าทั้งก่อนและหลังการส่งมอบงาน และการนำสิ่งของเหลือใช้มาเปลี่ยนให้เป็นสินค้ามีต้นทุนวัตถุดิบต่ำกว่าสินค้าทั่วไป ต้นทุนที่สำคัญคือการใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้ผลิต

ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมภาคธุรกิจการเกษตร

โอกาสทางธุรกิจ ได้แก่ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีออนไลน์ช่วยเพิ่มช่องทางจำหน่ายสินค้า และองค์ความรู้ในการทำเกษตรและแปรรูปผลผลิตที่แพร่หลาย ส่วนอุปสรรคทางธุรกิจ ได้แก่ ไม่มีตลาดรองรับสินค้าจากชุมชน ค่าน้ำมันแพงทำให้ต้นทุนการใช้เครื่องจักรสูงขึ้น

วิธีการดำเนินและขยายธุรกิจ ได้แก่ การทำการเกษตรต้องรู้จักลองผิดลองถูกหลายครั้ง สินค้าเกษตรอินทรีย์กำลังเป็นที่ต้องการของตลาด ควรขอมาตรฐานในการผลิต เช่น GMP เลขจดแจ้ง อย. ปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ให้สวยงามดู Premium มากขึ้น ทำไร่นาสวนผสมเพื่อใช้ประโยชน์จากเนื้อที่และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และผลผลิตทางการเกษตรที่มีคู่แข่งเยอะต้องแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า นอกจากการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อจำหน่ายแบบ B2C แล้วควรมองหาโอกาสจำหน่ายแบบ B2B การทำสวนและฟาร์มที่ปลอดภัยสารพิษ 100% และได้ใบรับรองจากกรมวิชาการเกษตรลูกค้าจะมั่นใจว่าปลอดภัยต่อสุขภาพ

ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ (ฟรีแลนซ์) ที่เน้นใช้ทักษะ

โอกาสที่จะได้งานอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การรับงานต่อจากบริษัทพาร์ทเนอร์ที่เป็นนิติบุคคล เนื่องจากลูกค้าจะไวใจในการจ้างงานในรูปแบบบริษัทมากกว่าฟรีแลนซ์ การเข้าร่วมงานสังคมต่าง ๆ การทำตามความ

ต้องการของลูกค้าให้ได้และส่งมอบงานตรงเวลาเพื่อให้เกิดการบอกต่อกันปากต่อปาก ควรสร้าง Facebook Page เพื่อแสดงตัวอย่างผลงานที่ผ่านมาและสร้างความน่าเชื่อถือ การทำงานของฟรีแลนซ์ที่เน้นใช้ทักษะส่วนใหญ่ เป็นการแนะนำปากต่อปาก

ความเจริญทางเทคโนโลยีเปรียบเสมือนดาบสองคมสำหรับฟรีแลนซ์ เทคโนโลยีเป็นโอกาสในการติดต่อ งาน การแสดงผลงานที่ผ่านมา และใช้เป็นเครื่องมือในการทำงาน เช่น การสอนออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์ช่วย ในการหาแหล่งข่าวให้นักข่าวอิสระ ในขณะเดียวกันก็เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ เช่น คลิปปกรบรรยาย ของวิทยากรในงานที่ผ่านมามีการเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต ทำให้ลูกค้าน้อยลงเพราะสามารถดูคลิปเก่าๆ ได้

ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ (ฟรีแลนซ์) ที่เน้นใช้แรงงาน

ผู้ที่ประสบปัญหาจากอาชีพเดิม เช่น งานด้านการเดินทางท่องเที่ยว งานด้านดนตรี จำนวนไม่น้อยที่ หันมาประกอบอาชีพไรเดอร์ส่งอาหาร รายได้ของฟรีแลนซ์ที่เน้นใช้แรงงานขึ้นอยู่กับความขยัน การทำงานจะมี ทั้งผ่านทางออนไลน์ (ผ่านสื่อสังคมออนไลน์และแพลตฟอร์มต่างๆ) และออฟไลน์ (การแนะนำปากต่อปาก หรือ ผ่านคนกลาง)

จากการสำรวจพบว่า ฟรีแลนซ์ที่เน้นใช้แรงงานหลายอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาด (หลังจาก สถานการณ์โควิด-19 คลี่คลาย) และยังคงมีรายได้ต่อเนื่องแม้จะไม่มากนัก เช่น ไรเดอร์ส่งอาหาร รับจ้างดูแลเด็ก แม่บ้านรายวัน หมอนวดแผนไทยนอกสถานที่ รับจ้างคีย์ข้อมูล แอดมินตอบแชตลูกค้า เป็นต้น

ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อยต่อภาครัฐ

- ต้องการให้ภาครัฐช่วยคุมราคาน้ำมัน และสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน
- ลดค่าครองชีพ (ค่าไฟ ค่าน้ำ ฯลฯ) ช่วยประชาชน
- ต้องการให้ภาครัฐช่วยหาตลาดให้ผู้ผลิตสินค้าชุมชน
- ให้ภาครัฐช่วยสร้าง Mind-set ใหม่ในการดูแลรักษาสุขภาพ จะทำให้ประเทศประหยัด งบประมาณค่ารักษาพยาบาลได้
- ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อมาลงทุนเพิ่ม
- ต้องการให้ภาครัฐมีโครงการประกันราคาข้าวหรือประกันรายได้เกษตรกร เมื่อเกษตรกรได้รับเงิน มากี่จะมาซื้อปัจจัยการผลิต ตอนนี้เกษตรกรมีหนี้สินเยอะไม่มีเงินมาซื้อของ
- ทนายความอาสาที่สถานีตำรวจมีแค่ในตัวจังหวัด ต้องการให้มีทุกโรงพักและต้องการให้ภาครัฐ เพิ่มสนับสนุนค่าตอบแทนทนายความอาสาเหล่านี้ จาก 1,000 บาทเป็น 1,500 ถึง 2,000 บาท โดยเพิ่มการ สนับสนุนงบประมาณเข้าสภาทนายความ เพื่อให้ประชาชนได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไม่ถูกกลั่นแกล้ง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญของการศึกษา

- 1) การปรับปรุงสิทธิประโยชน์ด้านกฎหมายและภาษีต่างๆ ให้แก่วิสาหกิจขนาดใหญ่ และ SMEs ที่ซื้อ สินค้าและบริการจากวิสาหกิจขนาดย่อย เช่น การลดหย่อนภาษีเพื่อเป็นแรงจูงใจ

- 2) การออกนโยบายสนับสนุนวิสาหกิจขนาดย่อมด้านภาษี เช่น ให้ประโยชน์ทางด้านภาษีสำหรับวิสาหกิจขนาดย่อมนิติบุคคลที่ทำระบบบัญชีเดียว เพื่อกระตุ้นให้มีการจดทะเบียนนิติบุคคล
- 3) การส่งเสริมให้วิสาหกิจขนาดย่อมเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยการกำหนดให้สถาบันการเงินของรัฐเพิ่มความสำคัญของข้อมูลที่ไม่ใช่ด้านการเงินในการประเมินความน่าเชื่อถือเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและคุณลักษณะของวิสาหกิจขนาดย่อม
- 4) กำหนดหน่วยงานที่จะเป็นตัวกลางระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและวิสาหกิจขนาดย่อม ที่อยู่ในระดับท้องถิ่นทั่วประเทศ โดยมีหน้าที่หลักคือช่วยสื่อสารระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และวิสาหกิจขนาดย่อม
- 5) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เนื่องจากจำนวนของวิสาหกิจขนาดย่อมกระจายตัวอยู่ในทุกพื้นที่ของประเทศ ดังนั้น สสว. ที่ประจำอยู่ในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่งจึงไม่สามารถพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจขนาดย่อมได้อย่างทั่วถึง
- 6) การปรับปรุงระบบการทำงานของส่วนราชการ หน่วยงาน องค์กร สนับสนุนวิสาหกิจขนาดย่อม โดยการลดขั้นตอนที่ซับซ้อน ให้เข้าถึงง่ายในการรับบริการ ให้เป็น One Stop Service
- 7) การให้องค์ความรู้กับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อม โดยการจัดหลักสูตรหรือการสัมมนาส่งเสริมวิสาหกิจขนาดย่อมในการบริหารจัดการธุรกิจครบวงจรให้มีประสิทธิภาพ และสนับสนุนด้านการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานผ่านกระทรวงแรงงาน เพื่อเพิ่มจำนวนแรงงานฝีมือช่วยขับเคลื่อนธุรกิจให้วิสาหกิจขนาดย่อม
- 8) จัดทำโครงการลดภาระให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมที่ต้องการเริ่มต้นธุรกิจหรือขยายธุรกิจ อาทิ จัดหาเครื่องจักรและอุปกรณ์มือสองคุณภาพดีให้ผู้ประกอบการ
- 9) การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะด้านการวิจัยและพัฒนา (Research Collaboration) เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนสามารถรับการสนับสนุนทุนวิจัยจากภาครัฐได้
- 10) การสร้างฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) สำหรับวิสาหกิจขนาดย่อมระดับชาติ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ต่างๆ โดยเฉพาะการประเมินความน่าเชื่อถือของวิสาหกิจขนาดย่อม
- 11) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมทำธุรกรรมการเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ และสร้างข้อมูลดิจิทัล เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินความน่าเชื่อถือ โดยมีการสร้างแรงจูงใจ
- 12) ภาครัฐควรกำกับดูแลให้การแข่งขันทางการค้าเป็นไปอย่างเป็นธรรม ผู้ประกอบการรายใหญ่ไม่กีรายเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาดและมีการผูกขาดทางการค้าอย่างเห็นได้ชัด เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้ประกอบการขนาดเล็ก

โดย ส่วนพัฒนาเครื่องมือและประมาณการเศรษฐกิจ
ฝ่ายวิเคราะห์สถานการณ์และเตือนภัยทางเศรษฐกิจ (ผวต.)
สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)